

בדרך לוועידת האקלים בשארם א-שייח

מערך שיעור לכיתות ד'-ו' (שני שיעורים)

ההיסטוריה של ועידות האקלים:

הוכחות מדעיות לשינויי האקלים הלכו והצטברו עוד במחצית השנייה של המאה ה-20. אולם רק בשנת 1992 התאספו רוב מדינות העולם לוועידה ראשונה מסוגה, שדנה באיומים הסביבתיים הגלובליים - במטרה להגיע לפתרונות. הוועידה התקיימה בריו-דה-ז'ניירו בברזיל וכונתה "פסגת כדור הארץ". התוצר של הוועידה הזו היה אמנה בינלאומית (אמנת המסגרת של האו"ם לשינויי אקלים - UNFCCC) שעליה חתמו נציגי המדינות. זו הייתה הפעם הראשונה שבה מדינות העולם הכירו בבעיית שינויי האקלים והסכימו שיש לנקוט פעולות עולמיות לפתרונה.

אלא שאמנה זו הייתה המלצה בלבד ולא יצרה מנגנונים מחייבים ליישום של פתרונות.

החל משנת 1992 מתקיימת בכל שנה ועידה בינלאומית בנושא שינויי האקלים, בכל פעם במדינה אחרת. ועידות אלה נקראות "ועידת האומות המאוחדות לשינויי אקלים", או בקיצור COP (Conference Of the Parties).

בשנת 1997 הוועידה התקיימה בקיוטו שביפן ונחתם פרוטוקול קיוטו, שהגדיר יעדי הפחתה של פליטת גזי חממה במדינות המפותחות. פרוטוקול זה היה צעד חשוב, אבל הוא עדיין לא היה מחייב ולא קבע מנגנוני אכיפה ובקרה. הפרוטוקול אושר למעשה רק ב-2005.

בשנת 2015 התרחש עוד צעד משמעותי במסגרת הוועידה שהתקיימה בפריז (COP21). בוועידה זו נחתם הסכם פריז, שקבע יעדים ברורים ומשמעותיים להפחתת פליטות, ובפעם הראשונה הצטרפו אליו כל מדינות העולם!

א. רקע למורה:

משבר שינויי האקלים הוא בעיה גלובלית המשפיעה על כל בני האדם ועל מערכות הטבע. גם הגורמים לבעיה פזורים על פני העולם כולו, בעיקר במדינות המפותחות. הנה כמה דוגמאות:

- הפשרת הקרחונים בקטבים של כדור הארץ תגרום לעליית מפלס פני הים גם כאן בישראל.
- צריכת בשר כאן בישראל היא חלק מהסיבות לכריתת היערות המאסיבית באמזונס שמעבר לאוקיינוס.
- עליית הטמפרטורה העולמית וגלי החום הקשים שמהם סובלים באירופה וגם כאן בישראל נגרמים מפליטת גזי חממה במדינות גדולות ומרוחקות כמו ארה"ב, רוסיה או סין.

לכן - לא ניתן לפתור את בעיית שינויי האקלים ללא התאגדות כוללת של כלל מדינות העולם.

שיתוף פעולה בינלאומי לגיבוש מדיניות ויישומה הוא כורח המציאות!

אז איך עושים זאת? צריך להתכנס כולם ביחד ולהתחיל לדבר ולעשות!

ב. מטרות:

התלמידות והתלמידים יבינו ש:

1. שינויי האקלים הם תוצאה של פעילות אנושית; הם כבר משפיעים עליהם כיום וישפיעו מאוד על עתידם.
2. פתרון בעיה גדולה ומורכבת כמו שינויי האקלים מחייבת שיתוף פעולה של כל האנשים וכל מדינות העולם.
3. יש לנו אחריות כאזרחים ואזרחיות ללמוד על שינויי האקלים ועל מה שאפשר לעשות.
4. יש לנו אחריות כאזרחים ואזרחיות לדרוש מנבחרי הציבור לפעול בנושא משבר האקלים בישראל ויחד עם אומות העולם.

בעקבות השיעור (כמה אפשרויות):

- התלמידים ידברו על משבר האקלים עם המשפחה/החברים שלהם.
- התלמידים יכינו פינת אקלים בכיתה/בבית הספר שבה יתלו כתבות בנושא שינויי האקלים ועידת האקלים במצרים.
- התלמידים ישלחו מכתב כיתתי לראשי המפלגות השונות כדי לדרוש מהם לקדם החלטות לפתרון משבר האקלים.
- התלמידים יצפו בשידור מקוון של פאנל הפוליטיקאים בנושא שינויי האקלים (יתקיים ב-24/10/2022).
- התלמידים ישתתפו במצעד האקלים (יתקיים ב-28/10/2022 בתל אביב).

מושגים:

שיעור ראשון: אפקט החממה | אטמוספירה | פעילות אנושית | שינויי האקלים.

שיעור שני: אזרחות פעילה | בחירות | האומות המאוחדות (או"ם) | ועידת האקלים במצרים.

פתיח לנושא:

בשבועות שלפנינו יש מקבץ של אירועים חשובים בנושא שינויי האקלים:

1. **28.10 מצעד האקלים הישראלי** – צעידה משותפת של אלפי אזרחיות ואזרחים בקריאה למקבלי

ובכל זאת, ההחלטות של הסכם פריז נותרו לא מחייבות והן בגדר המלצה ויישומן על ידי המדינות הוא וולונטרי. במבחן התוצאה רואים, כי מרבית המדינות לא עומדות ביעדים שעליהם חתמו.

הוועידה הקרובה - ועידת שארם

בתחילת חודש נובמבר (6-18/11/2022) תתכנס בשארם א-שייח' שבמצרים, ממש כאן "בשכונה שלנו", ועידת האקלים הבינלאומית הבאה (COP27).

כמה דברים שכדאי לדעת על הוועידה:

• מי משתתף בוועידה?

משלחות רשמיות מטעם הממשלות השונות וכן משלחות אזרחיות מכל העולם של ארגונים וגופים הפועלים לצמצום משבר שינויי האקלים. כולל ארגוני חינוך.

• מה יקרה בוועידה?

דיונים רשמיים של נציגי המדינות לקידום ההחלטות והמדיניות, וכן הצגת מגוון הפעולות הרחב של ארגוני החברה האזרחית.

• כמה ישתתפו בוועידה?

לפני שנה לוועידת גלזגו הגיעו 37,000 משתתפים רשמיים ועוד כמאה אלף מהחברה האזרחית (כולל לוביסטים של חברות דלקים, כמובן). הצפי הוא שלוועידת שארם יגיעו לא פחות משתתפים, ואולי אף יותר.

• באילו נושאים תעסוק הוועידה?

מימון, מדעים, נוער והדורות הבאים, דקרבוניזציה, חקלאות והיערכות למשבר האקלים, מגדר ומים, חברה אזרחית ואנרגיה, מגוון ביולוגי, פתרונות אקלים.

גם הרשת הירוקה שולחת נציגות ל-COP27 ואנחנו נדווח משם על מה שרלבנטי לנו. כלומר חינוך אקלימי והדורות הבאים. עקבו אחר הדיווחים שלנו בפייסבוק ובאינסטגרם!

בשל חשיבותן ההולכת וגדלה של ועידות האקלים הבינלאומיות, ובשל הקרבה של הוועידה השנה לישראל, חשוב מאוד לשתף את התלמידים במתרחש ולחבר אותם לנושא. מטרתו של מערך זה היא לייצר את החיבור של התלמידים לנושא שינויי האקלים, ולתפקידנו כאזרחים להשפיע וליצור שינוי לטובה.

ההחלטות לפעול בנושא משבר האקלים.

2. 1.11 בחירות כלליות לכנסת.

3. 6.11 פתיחת COP27, הוועידה הבינלאומית של נציגים ממדינות העולם בנוגע למשבר האקלים. השנה היא מתקיימת בשארם א-שייח שבמצרים.

שאלה לדיון קצרצר: האם שמעתם על האירועים הללו וכיצד לדעתכם הם קשורים זה לזה?

ג. שיעור ראשון

אורך המפגש: 45 דקות

עזרים: נספחים א'-ג'

פתיחה (5 דקות)

נכין מראש תמונות בנושא משבר האקלים (נספח א') ותתלה אותם על אחד הקירות בכיתה.

שינויי האקלים זה נושא מסובך וגדול שמשפיע על כל האנשים בעולם. אנחנו יכולים לצמצם את ההשלכות של שינויי האקלים אם כלנו נלמד על הנושא ונשנה את ההתנהגות שלנו:

ב- 1/11/2022 יתקיימו בחירות לכנסת וכעבור שבוע, תחל ועידה בינלאומית במצרים. זה זמן טוב ללמוד על שינויי האקלים ועל האחריות שלנו כאזרחים. אנחנו יכולים להשפיע על הפוליטיקאים בדרכים שונות כמו הצבעה בבחירות, הפגנות ומצעדים ועוד.

חלוקה לקבוצות עבודה (15 דקות)

נחלק את הכיתה לקבוצות של 5-6 תלמידים. כל קבוצה יושבת סביב שולחן. על השולחן נדביק מראש דף 3A. כל קבוצה תקבל 7 קלפים של "פרסקו אקלים" ילדים. (נספח ב')

המשימה: לסדר את הקלפים לפי גורם/סיבה ותוצאה.

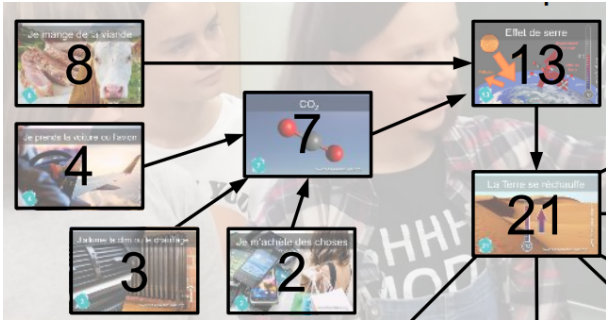
הנחיה לקבוצה:

1. התבוננו בתמונות וחשבו יחד מהו הסדר הנכון לשים אותם לפי התמונות והכתובות.

2. לאחר שסידרתם תהפכו את הקלפים וכל משתתף יקריא בקול את הטקסט של קלף אחד.

3. מחליטים יחד אם צריך לשנות משהו בסדר הקלפים.

פיתרון למשחק פרסקו אקלים:

שיתוף כיתתי קצר (15 דקות)

נבקש מהתלמידים: רשמו על פתק משהו אחד שלמדתם במהלך הפעילות, ומחשבה או רגש שעלתה לכם בראש תוך כדי הפעילות. היא תשאל מי רוצים לשותף (3-5 תלמידות ותלמידים).

השלכות שינויי האקלים (10 דקות)

נציג את קולאז' השלכות משבר האקלים (נספח ג')

סיכום ביניים: כל הפעולות שלנו דורשות אנרגיה, שנוצרת בעקבות שריפה של דלקי מאובנים (פחם, נפט וגז). עם הזמן, שריפת דלקים גרמה להצטברות של גזים כמו פחמן דו חמצני ומתאן באטמוספירה. הגזים האלה מגבירים את אפקט החממה שמשפיע על האקלים של כדור הארץ וגורם להתחממות.

(הפסקה)

ב. יצירת פינת ועידת שארם בכיתה/בית הספר

פתיחה:

בנובמבר כל מנהיגי העולם וגם מנהיגי ישראל יגיעו לוועידת האקלים מספר 27 שתתקיים בשארם א-שייח'.

פעילות:

בכל יום במהלך ימי הוועידה שני תלמידים יביאו לכיתה כתבה בנושא שינויי האקלים, יסבירו עליה בקצרה וידביקו אותה בפינת ועידת שארם בכיתה.

סיכום השיעור

היום למדנו על שינויי האקלים בשיעור הראשון ועל אזרחות פעילה בשיעור השני.

נבקש מכל תלמיד לרשום רגש/תחושה שהוא/היא מרגישים בתום השיעור.

מדביקים את הפתקים ליד התמונות של נספח א'

רשימת רגשות אפשריים: שמחה, בלבול, מוטיבציה לעשות, תסכול, עצבות, תקווה.

ד. שיעור שני

בחירות בישראל (20 דקות)

כדי לצמצם את ההתחממות הגלובלית מדענים מומחים לאקלים המליצו למנהיגי העולם על הפעולות החיוניות הבאות:

1. להפסיק לגמרי לשרוף דלקי מאובנים עד שנת 2050 ולעבור לאנרגיות נקיות כמו שמש ורוח.
2. לנקוט פעולות שיקטינו את שינויי האקלים: נטיעת עצים, צמצום אכילת בשר, צמצום צריכה, תחבורה נקייה, שיפור הניקוז למניעת הצפות ועוד.

חוזרים לעבודה בקבוצות של השיעור הראשון:

כל קבוצה נדרשת לרשום על דף מה הדברים החשובים שלמדו בשיעור הראשון ובפתיח של המורה – ועליהם ידברו עם המשפחה.

שיתוף במליאה: מה לדעתכם צריך לבקש מנבחר הציבור לקראת הבחירות?

פעילות לבחירה:

1. כתיבת מכתב כיתתי לראשי המפלגות.
2. להירשם לפאנל בחירות מקוון ב24/10/22 שמארגן ע"י מחאת הנוער למען האקלים.

פעילויות לבחירה:

אפשרות א' - הגעה למצעד האקלים כהזדמנות להתנסות באקטיביזם מקומי משמעותי, או אפשרות ב' יצירת פינת ועידת שארם

א. הגעה למצעד האקלים

אפשר להשתתף במצעד האקלים כדי להביע את הרצון שלנו כאזרחים שנבחרו ידאגו לנו (נספח ד).

פעילות לבחירה:

1. לחשוב ביחד על כרזות למצעד האקלים. אפשר גם להשתתף בתחרות הכרזות שמארגנת הרשות הירוקה.
2. להירשם למצעד האקלים בתל אביב ב28/10/22

נספח א' - תמונות לקיר אקלים בכיתה

הרשת הירוקה
الشبكة الخضراء
שינוי.דרך.חינוך

נספח ב' - קליפים לפעילות בקבוצות

8

פרות (ובקר) הן אוכלות עשב מעלות גירה. גז מתאן נפלט מהן כשהן מגהקות או נופחות. בדומה לפחמן דו-חמצני, גם מתאן הוא גז חממה, אך עוצמתי יותר. גידול עופות פולט פחות פחמן דו-חמצני מגידול בקר.

אני אוכל בשר

8

21

בגלל אפקט החממה, הטמפרטורה הממוצעת בכדור הארץ עלתה ב- 1 + מעלות צלזיוס והיא תמשיך לעלות, מה שעלול לגרום להשלכות חמורות על כדור הארץ שלנו.

הטמפרטורה עולה

21

7

בגלל פעילות אנושית שצורכת הרבה אנרגיה (תחבורה, תעשייה, חימום או קירור בתים, בניה), ריכוז הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה עלה.

אני נוסע ברכב או שאני טס

4

13

במשך 100 השנים האחרונות אפקט החממה הולך וגובר בגלל פליטת גז פחמן דו-חמצני ומתאן לאטמוספירה. כתוצאה מכך, כדור הארץ מתחמם.

2

כל מה שאנחנו קונים מגיע מהתעשייה, שפולטת הרבה גז פחמן דו חמצני (CO_2 -דו-חמצני) (GHG הוא גז חממה).

3

מערכות מיזוג אוויר וחימום משתמשות באנרגיה. לכן, השימוש בהם פולט פחמן דו-חמצני.

פיתרון למשחק פרסקו אקלים:

נספח ג': קולאז' השלכות שינוי האקלים

נספח ד': כרזות מצעד האקלים

עקרונות פעולה:

- חמלה עצמית - לתת לגיטימציה לרגשות שלנו.
- לא להישאר לבד - לשתף בתחושות ובדילמות שלנו.
- לתת לגיטימציה למגוון הרגשות והעמדות של האחרים ללא שיפוט.
- להיות ערים ולתת הכרה גם לפער בין עמדות להתנהגות.
- הנעה לפעולה מותאמת גיל המחזקת את תחושת הערך והשייכות.

היבטים רגשיים-חברתיים של שינויי אקלים - המצוקה הרגשית שעלולה להתפתח*:

1. **תוצאה ישירה של טראומה או אסון** - פוטנציאל להתפתחות הפרעה פוסט-טראומטית באזור אסון.
2. **מצוקה פסיכוסוציאלית** - שינויים חברתיים על רקע הגירה, אובדן בית וזהות תרבותית, עלייה באלימות במשפחה.
3. **חווייה של חיים מול אסון מתקרב** - פוטנציאל לפרה-טראומה - תסמיני טראומה נוכח איום קיומי.

- עיסוק מתמיד באיום קיומי על כדור הארץ עלול לעורר חרדה גם בקרב מי שלא חוו אסון אקלימי:
- חרדה כתכונה קיימת בקרב - 10% מהאוכלוסייה
- ילדים רגישים ונבונים במיוחד
- בני נוער - שחור/לבן, מרד נגד המבוגרים, צדקנות, מחשבה מפותחת, מנעד של אקטיביזם - מ-עשייה ועד עשייה טוטאלית עם השלכות נפשיות.

קווים מנחים - היבטים רגשיים-חברתיים בנוגע לשינויי האקלים

- להתחיל עם עצמנו, להתבונן ברגשות, בעמדות, בקשיים במטרות וביעדים
- עבודה עם המבוגרים המשמעותיים: קידום מיומנויות רגשיות וחברתיות.
- שילוב SEL בתחומי הדת השונים - עם הפנים לתלמידים בהתאם לשלב ההתפתחותי.